

Nr 216.

Av herr **Månsson m. fl.**, om anslag till inköp eller anläggning av en statens galoschfabrik.

Bland de nödvändighetsartiklar, som allt mer fördyrats under det sista årtiondet och därtill, enligt en så gott som allmän folkmening försämrats under hand som de stigit i pris, märkes särskilt de i vårt klimat så nödvändiga galoscherna, vilka blivit så mycket oundgängligare som det med den tilltagande förfalskningen av lädervarorna blivit nästan omöjligt att vid dålig väderlek gå torrskodd och varm om fötterna med de vanligen i handeln förekommande skosorterna. Allmänt och högljutt stiga nu klagomålen från allmänheten över hur utsatt den är för den varuförsämring som i skydd av tulltaxan frodas i vårt land beträffande denna vara. Det har nu gått så långt att, medan man endast för få år sedan kunde få ett par galoscher att vid normal slitning hålla ett par års tid, får man nu köpa två à tre, ja till och med fyra par pr år. För en familj, bestående av man, hustru och några barn blir det en högst kännbar utgift för endast den lilla artikeln i hushållet, som galoscher borde och kunde vara, om fabrikationen bedreves på ett något så när tillfredsställande sätt. Galoschfabrikerna äro så gynnade från statens sida, att kautschukskodon stå under en skyddstull av 1 krona 20 öre pr kg., sedan det använda råmaterialet kautschuk, guttaperka och balata ävensom så kallat regenererat gummi samt avfall av kautschuk samt förslitna kautschukvaror gå in tullfritt.

Det torde vara odisputabelt att det åligger samhället att skydda sina medborgare för en ekonomisk skadegörelse av sådan art som här föresiggår. Kunna och vilja icke de, som åtnjuta en så hög tull som tullen på galoscher är, leverera en ordentlig slitstark vara till de innanför tullmuren instängda konsumenterna av varan, så är det statens plikt att upp-

taga en egen fabrikation och försäljning av ordentliga varor. Det är säkert att, om staten upprättar en galoschfabrik i stor skala och tillförsäkrar köparne sådana varor, att de erhålla valuta för sina utlagda penningar, denna statsfabrik icke skall sakna kunder och säkerligen för övrigt bidra till att skapa sundare förhållanden på detta område av affärlivet.

Som framgår av Sveriges officiella statistik, avdelningen läder-, hår- och gummivaruindustrin, uppgå de i vårt land befintliga gummifabrikernas fastighetsvärde endast till 2,304,450 kronor och häri finnes då 470,450 kronor beräknade på tomtvärden. Gummifabrikernas inkomster år 1913, fördelade på olika slag av utgifter samt deras vinst, var följande:

	Kronor	Procent
Inköpt huvudsakligt arbetsmaterial	4,092,151	39,02
Diverse förbrukningsartiklar	1,473,582	14,05
Driftsutensilier, såsom remmar, smörjoljor, trassel och så vidare	68,515	0,65
Löner och arvoden till förvaltningspersonalen in- klusive styrelse och revisorer, tantiem inräknat	630,870	6,02
Löner till arbetarna	1,223,962	11,67
Räntor	167,284	1,60
Bränsle, kraft och belysning	193,560	1,85
Försäljningsomkostnader (löner och resekostnader för firmans resande, försäljningsprovisioner, re- klam- och emballagekostnader, frakter för för- sålda fabrikat samt kassarabatter).	558,042	5,32
Krono- och kommunalutskylder	118,981	1,14
Avskrivningar på fastighet	26,184	0,25
» på maskiner, inventarier och redskap	299,347	2,85
» på varufordringar	13,639	0,13
Övriga utgifter	378,534	3,61
Årsvinst	1,241,989	11,84
	<hr/>	
Summa Kronor	10,486,640	100,00

Fabrikernas omsättningsbelopp nämnda år utgjorde 10,486,640 kronor, produktionsvärdet 4,362,865 kronor eller 41,60 % av omsättningsbeloppet.

Av det tillverkades saluvärde utgjordes 6,973,731 kronor av galoscher och smärtingsskor med gummisulor.

1913 tillverkades 3,7 miljoner par galoscher vid de fyra fabriker som syssla med sådan tillverkning. Fabrikernas medelsaluvärde pr par har

visat sig uppgå till kronor 1,88 under år 1913. Emellertid äro ju dessa galoscher sedan flera år så dyra i allmänna handeln att, med deras i allmänhet kläna kvalitet, utgifterna bliva synnerligen betungande för de mindre bemedlade hushållen. I Stockholm hava prisen på de galoscher, som till $\frac{9}{10}$ användas och köpas av allmänheten, varit följande:

Galoschpriser 1904—1916.

	Mans	Dam		Mans	Dam
1904	3: 25	2: 50	1911	4: 25	3: 25
1905	3: 50	2: 75	1912	4: 50	3: 50
1906	4: —	3: —	1913	4: —	3: 10
1907	4: —	3: —	1914	4: —	3: —
1908	4: —	3: —	1915	4: 75	3: 50
1909	4: 25	3: 25	1916	6: —	4: 50
1910	5: —	3: 75			

På landsbygden tillkommer dock oftast ytterligare 1 krona eller 50 öre per par.

De dyra prisen samt de dåliga varorna utgöra emellertid icke blott en betungande utgift för de fattiga hushållen, utan genom den hastigare förslitningen av galoscherna, som blir en följd av den kläna kvalitén, försiggår en hastigare förbrukning och förstöring av råmateriel än som eljest skulle bli fallet. Härigenom förstöra vi onödigt hastigt ett allt dyrare materiel, som vi betalt med delar av vår utförsel. Detta innebär en icke föraktlig nationalförlust.

Genom upprättandet av en statens galoschfabrik, som tillverkar verkligt goda kvalitetsskodon, skulle även i nationalekonomiskt hänseende en stor fördel vinnas.

De vid statens fabrik tillverkade galoscherna skulle under den första tiden framförallt tillhandahållas de mindre bemedlade i landet, exempelvis genom fattigvårdsstyrelse eller kommunalnämnd utsedd handlande, hos vilka hushåll med mindre årsinkomster och stort medlemsantal i första hand skulle äga att till fastställda priser köpa dessa goda skodon. Först efter hand som fabrikationen kommit i gång i större skala och nått en sådan produktionshöjd, att detta låte sig göra, skulle även bättre situerade samhällslager äga köpa den statsproducerade varan.

Genom konkurrensen med den kvalitetsgoda statsvaran skulle säkert även de privata fabrikernas ledning nödgas tillhandahålla allmänheten

bättre varor och på så sätt skulle en allmän stegring i de här i landet tillverkade galoschernas kvalitet uppnås.

I anledning av det ovan anförda hemställes,

att riksdagen ville anslå ett belopp av två miljoner kronor till inköp eller anläggning av en statens galoschfabrik.

Stockholm den 26 januari 1917.

Fabian Månsson.

Ernst Hage.

J. Henry Erikson.

Carl Lindhagen.

Thure Widlund.

*C. O. Johansson,
Sollefteå.*

Magnus Bengtsson.

Christian Ericson.